

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 12. prosinca 2007.

Paulin Nolanski, pjesnik jedinstva Crkve

Draga braćo i sestre!

Crkveni otac kojemu ćemo danas posvetiti pozornost sveti je Paulin Nolanski. Suvremenik svetog Augustina, s kojim ga je vezalo ivo prijateljstvo, Paulin je svoju slubu vršio u Campaniji, u Noli, gdje je bio monah, prezbiter i biskup. Podrijetlom je, međutim, bio iz Akvitanije, točnije iz Bordeauxa, gdje se rodio u velikaškoj obitelji. Ondje je primio dobro knjijevno obrazovanje, budući da mu je učitelj bio pjesnik Ausonije. Iz svoje je domovine prvi puta otišao slijedeći svoju ranu političku karijeru koja ga je dovela do toga da je u mladenačkoj dobi preuzeo ulogu upravitelja Campanije. U toj javnoj slubi zavrjedio je divljenje zbog svoje mudrosti i blagosti. U tom je razdoblju milost učinila da u njegovu srcu proklija sjeme obraćenja. Poticaj je dala jednostavna i snana vjera kojom je narod častio grob jednog sveca, mučenika Feliksa, u svetištu današnjeg mjesta Cimitile. Kao odgovorna osoba za javne stvari, Paulin se zanimao za ovo svetište te je dao izgraditi svratište za siromahe i cestu kako bi se olakšalo putovanje tolikim hodočasnicima.

Dok je djelovao na izgradnji zemaljskoga grada, sve je više otkrivao put prema onom nebeskom. Susret s Kristom bio je završetak teškoga hoda, posutoga kušnjama. Bolne prilike, počevši od pada u nemilost političkih vlasti, učinile su da rukom dotakne prolaznost stvari. Došavši do vjere, napisat će: "Čovjek bez Krista prah je i sjena" (Carme X, 289). eljan rasvijetliti smisao postojanja, pošao je u Milano kako bi učio od Ambrozija. Kršćanski odgoj dovršio je potom u svojoj rodnoj zemlji, gdje je primio krštenje po rukama biskupa Delfina. U njegov hod vjere smjestio se i brak. Oenio se s Terazijom, pobonom plemkinjom iz Barcelone od koje je dobio jednoga sina. Bio bi nastavio ivjeti kao dobar kršćanin laik, da ga nakon tek nekoliko dana smrt djeteta nije potresla i

pokazala mu da je Boji naum za njegov ivot drugačiji. Osjetio se, doista, pozvanim zavjetovati se Kristu u strogom asketskom ivotu.

U punoj suglasnosti sa svojom enom Terazijom, prodao je svoja dobra u korist siromaha i, zajedno s njome, napustio Akvitaniju i otišao u Nolu, gdje su se suprunici nastanili uz baziliku zaštitnika mjesta, svetoga Feliksa, iveći već u čistoći kao brat i sestra, prema obliku ivota kojem su se i drugi priključivali. Ritam toga zajedničkog ivota bio je tipično monaški, no Paulin, koji je u Barceloni bio zaređen za prezbitera, počeo je djelovati i kao svećenik, slueći hodočasnicima. To mu je donijelo simpatije i povjerenje kršćanske zajednice koja ga je, nakon smrti biskupa oko 409. godine, odlučila izabrati kao njegova nasljednika na biskupskoj stolici u Noli. Njegovo je pastoralno djelovanje pojačano, a bilo je obiljeeno osobitom brigom za siromahe. Ostavio je sliku istinskoga pastira ljubavi, kao što ga je opisao sveti Grgur u III. poglavlju svojih Dijaloga, gdje je Paulin ocrtan u svome junačkom djelu, kad je ponudio da sam bude zatvorenik umjesto sina neke udovice. Nije sigurna povijesna autentičnost toga događaja, ali ostaje lik biskupa velikoga srca, koji je znao biti blizak svome narodu u alosnim uvjetima barbarskih invazija.

Paulinovo obraćenje dojmilo se njegovih suvremenika. Njegov učitelj Ausonije osjetio se "izdanim", te mu je uputio oštre riječi, predbacujući mu s jedne strane "prezир", po njemu bezuman, prema materijalnim dobrima, a s druge strane odbacivanje knjijevnoga poziva. Paulin je odgovorio da njegovo darivanje siromasima ne znači prezir prema zemaljskim dobrima, nego zapravo njihovo vrednovanje u vidu višeg cilja ljubavi. Koliko do knjijevnoga djelovanja, ono s čim se Paulin oprostio nije bio pjesnički talent, koji će nastaviti gajiti, nego pjesničke forme nadahnute mitologijom i poganskim idealima. Nova je estetika već vladala njegovim osjećajima: bila je to ljepota Boga utjelovljenog, raspetog i uskrslog, čiji je on postao pjevač. Nije, doista, napustio pjesništvo, nego je svoje nadahnuće zahvaćao iz Evanđelja, kao što on sam kae u ovom stihu: "Za me jedina je umjetnost vjera, i Krist je pjesništvo moje" ("At nobis ars una fides, et musica Christus": Carme XX, 32).

Njegove su pjesni pjesme vjere i ljubavi, u kojima je svakidašnji ivot malenih i velikih događaja shvaćen kao povijest spasenja. Mnogi od ovih njegovih uradaka, takozvanih "Pjesni rođenja", povezani su s godišnjim blagdanom mučenika Feliksa, kojega je izabrao za svoga nebeskoga zaštitnika. Spominjući se svetog Feliksa, elio je slaviti samoga Krista, uvjeren da mu je zagovor toga sveca postigao milost obraćenja: "U tvome svjetlu, u veselju, uzljubih Krista" (Carme XXI, 373). Istu je ovu ideju htio izreći i proširenjem svetišta novom bazilikom, koju je dao tako uresiti da njezine slikarije, providene opisima, hodočasnicima budu vidljiva kateheza. Ovako je objasnio svoj naum u jednoj pjesni posvećenju drugom velikom kateheti, svetom Nicetu Remesianskome, dok ga je pratio u posjetu svojim bazilikama: "Sad elim da promotriš slike što se raspliću u dugom nizu na stijenama oslikanih portika... Činilo nam se korisnim predstaviti slikom svete teme u cijelom domu Feliksovu, u nadi da će, po viđenju ovih slika, oslikani lik potaći zanimanje zadivljenih umova seljaka" (Carme XXVII, vv. 511.580-583). Još i danas moe se diviti ostacima ovih ostvarenja koja svetoga Nolanca smještaju među bitne likove kršćanske arheologije.

U asketskom prebivalištu mjesta Cimitile ivot je prolazio u siromaštvu, u molitvi, sav uronjen u lectio divina. Sveto pismo, čitano, meditirano, prihvaćeno, bilo je svjetlo pod čijom je zrakom sveti Nolanac ispitivao svoju dušu u tenji prema savršenstvu. Onima koji su bili zadivljeni njegovom odlukom da napusti materijalna dobra, govorio je da je taj čin još uvijek vrlo daleko od punoga obraćenja: "Napuštanje ili prodaja vremenitih dobara koja se posjeduju na ovome svijetu ne predstavlja ispunjenje, nego samo početak trke na stadionu; nije to, tako reći, cilj, nego samo polazišna točka. Atletičar doista ne pobjeđuje čim se svuče, jer odlaže svoje odijelo upravo da bi se započeo boriti, dok je dostojan da bude ovjenčan kao pobjednik tek nakon što se borio" (usp. Ep. XXIV, 7 Sulpiciju Severu).

Uz askezu i Riječ Boju, ljubav: u monaškoj zajednici siromasi su bili doma. Njima je Paulino bez ograničenja davao milostinju: primao ih je kao da su sam Krist. Za njih je pripremio jedan dio samostana, te mu se tako činilo ne da daje, nego da prima, u razmjeni darova između primanja milostinje i molitvene zahvalnosti onih kojima je pomogao. Siromahe je nazivao svojim "zaštitnicima" (usp. Ep. XIII, 11 Pamahiju), a budući da su bili smješteni na donjem katu, volio je reći kako njihova molitva čini temelj njegova doma (usp. Carme XXI, 393-394).

Sveti Paulin nije pisao teološke rasprave, no njegove su pjesme i bogata prepiska bogate proivljenom teologijom, isprepletenom Riječju Bojom, neprestano propitivanom kao svjetlom ivota. Posebice se pritom ističe smisao za Crkvu kao otajstvo jedinstva. Zajedništvo je on doivljavao ponajprije putem duhovnih prijateljstava. U tome je Paulin bio pravi umjetnik, te je od svoga ivota načinio raskrije izabranih duhova: od Martina iz Toursa do Jeronima, od Ambrozija do Augustina, od Delfina iz Bordeauxa do Nicete iz Remesiane, od Vitricija iz Rouena do Rufina iz Akvileje, od Pamahija do Sulpicija Severa, i još do tolikih drugih, više ili manje poznatih. U tom ozračju rađaju se snani tekstovi što ih je napisao Augustin. Više od sadraja pojedinih pisama, čitatelja se dojmi toplina kojom sveti Nolanac opjevava samo prijateljstvo kao objavu jedinstvenoga tijela Kristova pokrenutog Duhom Svetim. Evo jednog znakovitog odolomka s početka prepiske među dvojicom prijatelja: "Ne treba se čuditi ako smo mi, premda udaljeni, prisutni jedan uz drugoga, te se i bez upoznavanja poznajemo, jer smo udovi samo jednoga tijela, imamo samo jednu glavu, zapljusnuti smo jednom jedinom milošću, ivimo od jednoga kruha, hodimo jednim putem, ivimo u istom domu" (Ep. 6,2). Teologija našega doba našla je upravo u ideji zajedništva ključ za pristup otajstvu Crkve. Svjedočanstvo svetog Paulina Nolanskoga pomaže nam da osjetimo Crkvu koju nam II. vatikanski sabor predstavlja kao sakrament uskoga jedinstva s Bogom i jedinstva čitavog ljudskog roda (usp. *Lumen gentium*, 1).